

महात्मा फुले कृषि विद्यापीठ, राहुरी

जुलै महिन्यातील कामांचा तपशील

ऊस

- आडसाली ऊस लागवडीसाठी जमिनीची पूर्व मशागत करून रानबांधणी व आखणी पूर्ण करावी.
- मध्यम जमिनीत एक मीटर अंतरावर तर भारी जमिनीत १.२० मीटर अंतरावर सरी उतराच्या आडवी सोडावी.
- सरी सोडण्यापूर्वी प्रति हेक्टर ३० टन (६० बैलगाड्या) चांगले कुजलेले शेणखत अथवा कंपोस्ट वापरा. ऊस लागणीच्या वेळी ४० किलो नत्र (८० किलो युरिया) (१.१३ पोती), ८५ किलो स्फुरद (५३१ किलो सिंगल सुपर फॉस्फेट) (११.८ पोती) व ८५ किलो पालाशा (१४५ किलो म्युटे ऑफ पोर्टेश) (३.२२ पोती) प्रति हेक्टरी पेरून द्यावा.
- को ८६०३२ या जातीची लागण करतोवेळी ५० किलो नत्र (११० किलो युरिया) (२.४४ पोती), १०० किलो स्फुरद (६२५ किलो सिंगल सुपर फॉस्फेट) (१३.८९ पोती) व पालाशा १०० किलो (१७० किलो म्युटे ऑफ पोर्टेश) (३.७८ पोती) प्रति हेक्टरी वापरावा.
- आडसाली लागण करताना को ८६०३२, फुले ०२६५, फुले ऊस १५०२२ आणि व्हीएसआय ०१००५ यापैकी कोणत्याही शिफारशीत वाणांचा जमिनीच्या मगदामानुसार वापर करावा.
- ऊस वेणे लागण करण्यापूर्वी १० ग्रॅम कार्बोन्डिअम प्रति १० लिटर पाण्यात मिसळून त्यामध्ये १० मिनिटे बुडवावे आणि तेच वेणे परत १० किलो अॅसेटोबॅक्टेर आणि १२५ ग्रॅम प्रति १० लिटर स्फुरद विरघळणारे जिवणू मिसळून तयार केलेल्या द्रावणात ३० मिनिटे बुडवून ठेवावे व नंतर लागणीसाठी वापरावे, त्यामुळे नत्राच्या मात्रे ५०% व स्फुरदाच्या मात्रे २५% इतकी बचत होते.
- वाळवी किडीच्या नियंत्रणासाठी क्लोथीआनिडीन ५०% डब्ल्यू. डी.जी. हेक्टर २.५ ग्रॅम प्रति १० लिटर पाण्यात मिसळून फवारणी पंपाची तोटी (नोझल) काढून सरीतून सोडावे व मुळ पोखरणाला अडीचका बंदोवण्यासाठी फिप्रोनिन ०.३% दाणेदार प्रति हेक्टर २५ किलो सरीमध्ये चळीतून द्यावे.
- ऊस लागणीकरिता उसाच्या एक डोळा अथवा दोन डोळा टिपरिची वापर करावा.
- उसावरील पोक्का बोंडेश या बुरशीजन्य रोगाच्या नियंत्रणासाठी रोगाचा प्रसारण दिवस आल्यानंतर फिप्रोनिन ३० ग्रॅम मॅनकोझेब प्रति १० लिटर किंवा कार्बोन्डिअम १० ग्रॅम प्रति १० लिटर पाण्यात मिसळून या बुरशीनाशकाच्या ३ फवारण्या १२ दिवसांच्या अंतराने कराव्यात.
- हमणी किडीचा बंदोबस्त करण्यासाठी, हमणीप्रसूत असलेल्या पिकांची रोपे उपाटवावीत. जमिनीत मुळाशेजारी मिळालेल्या अडक्या गोळा करून रिकेले मिश्रीत पाण्यात टाकून माराव्यात. रासायनिक नियंत्रणासाठी फिप्रोनिन ४०% + इमिडाक्लोप्रिड ४०% दाणेदार हेक्टी ४ ग्रॅम प्रति १० लिटर पाण्यात मिसळून फवारणी पंपाची तोटी (नोझल) काढून सरीतून सोडावे अथवा थारमिथोक्झाम ०.१०% + फिप्रोनिन ०.२०% जी.आर. हेक्टर १५ किलो सरीमध्ये चळीतून द्यावे.
- ऊसावरील तांबेदा व तपकिरी टिपके रोगाच्या प्रभावी व्यवस्थापनासाठी अॅन्टिऑक्सिडॅन्ट १८.३% + डायफेनकोन्वाझोल ११.४% एस.सी. ०.१% (१० मिली प्रति १० लिटर पाणी) या संयुक्त बुरशीनाशकाच्या तीन फवारण्या रोगाच्या प्राथमिक लक्षणे दिसून आल्यानंतर १५ दिवसांच्या अंतराने करण्याची शिफारस करण्यात येत आहे.

बागायती कापूस

- पीक तणविरहीत ठेवण्यासाठी कुळवाच्या पाळ्या घ्याव्यात.
- रस शोषणाच्या किडींचा प्रादुर्भाव आढळून आल्यास बुप्रोफेन्झिन २५ एस. सी. या किटकनाशकाची २० मिली किंवा फ्लोनिक्झीम ५० डब्ल्यू.जी. २ ग्रॅम प्रति १० लिटर पाण्यात मिसळून फवारावे.
- फुलकिडीचा प्रादुर्भाव जास्त दिसून आल्यास फिप्रोनिन ५ एस.सी. ३० मिली किंवा डायफेनुरॉन ५० डब्ल्यू.जी. १२ ग्रॅम प्रति १० लिटर पाण्यात मिसळून फवारावे.
- आकस्मिक रोग दिसून आल्यास १.५ किलो युरिया व १.५ किलो पालाशा, १०० लिटर पाण्यात मिसळून प्रति झाडास १५० ते २०० मिली द्रावण झाडाच्या बुंध्यापाशी ओतावे.
- अति पावसाळ्या (नैसर्गिकरित्या) पानेगळ होण्याची शक्यता असते, अशा वेळेस नॅथॅलिन अॅसेटिक अॅसीड (फ्लॅनोफिक्स) १०० मिली प्रति ५०० लिटर पाण्यात मिसळून फवारावे.
- बीटी कापूस लागवडीनंतर ६० दिवसांनी नत्र खताचा तिसरा हप्ता (५० किलो नत्र प्रति हेक्टर) द्यावा.
- बिगर बीटी कपाशासाठी लागवडीनंतर ६० दिवसांनी नत्र खताचा तिसरा हप्ता (४० किलो नत्र प्रति हेक्टर) द्यावा.

भात

- पुनर्लागवड**
- रोंपांच्या पुनर्लागवडीसाठी पारंपारीक पद्धतीने अथवा यंत्राच्या साहाय्याने निखलणी करावी. हळव्या जातीची लागण सप्टेंबर २१ ते २५ दिवसांनी, निमगराच्या जातीची २३ ते २७ दिवसांनी व गरव्या जातीची २५ ते ३० दिवसांनी करावी. एका चुडात २ ते ३ रोपे ठेवावीत.
- संकरित जातीसाठी एका चुडात फक्त १ ते २ रोपे ठेवावीत.
- हळव्या जातीच्या रोपांची लावणी १५ X १५ सें.मी. तर निमगराच्या व गरव्या जातीची २० X १५ सें.मी. अंतरावर करावी.

सॅन्ट्रीय खतांचा वापर
चिखलणीच्या वेळी हेक्टर १० मे.टन हिरवळीचे खत जमिनीत गाडावे. याकरिता धेंच्या अथवा ताग वापरावा. दुसरा माग म्हणजे गिरीपुष्पाची शेताच्या बांधावर लाववड करावी. लागवडीनंतर दुसऱ्या वर्षापासून या झाडाचा पाला भात लागणीच्या ८ ते १० दिवस अगोदर शेतात गाडावा. गिरीपुष्पाची हिरवी पाने ३मे.टन प्रति हेक्टर शेतात गाडल्यास नत्र खताकरता लागणाच्या खर्चात खूप बचत होते.

रासायनिक खतांचा वापर
भात लागवडीसाठी हेक्टर १०० किलोग्रॅम नत्र (४ बॅग ३७ कि. युरिया), ५० किलोग्रॅम स्फुरद (६ बॅग १३ कि. सिंगल सुपर फॉस्फेट) व ५० किलोग्रॅम पालाशा (२ बॅग ३४ कि. म्युटे ऑफ पोर्टेश) या प्रमाणात रासायनिक खतांच्या मात्रेची शिफारस करण्यात आली आहे. हि खत मात्रा हळव्या जातीमध्ये लागणीच्या वेळी ५० टक्के नत्र, संपूर्ण स्फुरद व पालाशा द्यावे. निमगराच्या व गरव्या जातीमध्ये लागणीच्यावेळी ४० टक्के नत्र आणि संपूर्ण स्फुरद व पालाशा द्यावे. संकरित जातीकरिता हेक्टर १२० किलोग्रॅम नत्र, ५० किलोग्रॅम स्फुरद व ५० किलोग्रॅम पालाशा या प्रमाणात रासायनिक खतांच्या मात्रेची शिफारस करण्यात आली आहे. ही खत मात्रा लागणीच्यावेळी ५० टक्के नत्र, संपूर्ण स्फुरद व पालाशा द्यावे.

जैविक खतांचा वापर
विविध जैविक खते जशी निळे हिरवे शेवाल प्रति हेक्टर २० किलोग्रॅम भात लागणीनंतर ८ ते १० दिवसांनी शेतात टाकावे. अॅन्डोला (४ ते ५ कि.टन प्रति हेक्टर) चिखलणीच्यावेळी शेतात टाकावे.

आंतरमशागत - पुनर्लागवड भात
लागवड पद्धतीच्या भात शेतामध्ये पुनर्लागवडीनंतर दोन ते तीन वेगळ्या आवयक असतात. ५ ते ६ सें.मी. पाणी भात शेतात साठवून उकळवणे तग नियंत्रण करता येते. रासायनिक तग नियंत्रणासाठी २० ग्रॅम मेटाल्युरॉन मिथाईल १० टक्के + क्लोरोथ्रियुरॉन इथाईल १० टक्के तयार मिश्रण ०.०५४ किलो क्रियाशील घटक प्रति हेक्टर ५०० लिटर पाण्यात पुनर्लागवडीनंतर १५ ते २० दिवसांत फवारावे व त्यानंतर ४५ वटा दिवशी एक खुरपणी करावी.

पाणी व्यवस्थापन
भात पिकाच्या योग्य वाढीकरिता व अधिक उत्पादनाकरिता भात खारचात पाण्याची योग्य पातळी राखणे आवश्यक आहे. पिकाच्या वाढीच्या अवस्थेनुसार भात खारचात पाण्याची पातळी पुढीलप्रमाणे असावी.

- १) रोप लागणीपासून रोपे स्थिर होईपर्यंत १ ते ३ सें.मी.
- २) रोपांच्या वाढीच्या प्राथमिक अवस्थेत २ ते ३ सें.मी.
- ३) अधिक फुटवे देण्याच्या अवस्थेत ३ ते ५ सें.मी.

पीक संरक्षण

- करपा, पर्णकोष कुजव्या, पर्ण करपा, तपकिरी टिपके, दाणे रांगहिनता, आभासमय काजळी आणि पर्णकोष करपा या रोगांचा प्रादुर्भाव दिसल्यापासून प्रोप्रोक्लोरोप्रॉड २५ ई.सी. किंवा मॅनकोझेब ५ डब्ल्यू. पी. (०.२५%) या बुरशीनाशकांच्या १५ दिवसांच्या अंतराने तीन फवारण्या घ्याव्यात.
- करपा रोगाच्या प्रभावी नियंत्रणासाठी प्रादुर्भाव दिसल्यापासून ट्रायसक्लॅझोल ७५ डब्ल्यू.पी. किंवा ब्रेन्सॉक्झीम मिथाईल ४४.३ एस.सी. (प्रत्येकी ०.१%) किंवा टेट्राकोन्झोल २५.९ ई.सी. (०.१५%) किंवा कासुगामायसीन ३ एस.एल. (०.१५%) किंवा हेक्झाकोन्झोल (०.२०%) या बुरशीनाशकांच्या १५ दिवसांच्या अंतराने तीन फवारण्या घ्याव्यात.

खोदणी
खोदणी, पाने गुंडाळणारी अडी, गाद माशी व तपकिरी तुडतुडे यांच्या नियंत्रणासाठी दाणेदार काराट हायड्रोक्लोराईड ४% (२५ किलो) किंवा फिप्रोनिन ०.३% (२५ किलो) लागवडीनंतर १ महिन्यांनी प्रती हेक्टर या प्रमाणात जमिनीत मिसळावे.

नाचणी

- पेरणीची वेळ : जून/जुलै
- पेरणीची पद्धत : पुनर्लागण/पेरणी
- मार्करच्या सहाय्याने रेषा पाडणे
- बियाणे (कि.ग्रॅ./हे.) : पुनर्लागण - ३ किलो/हेक्टर
- पेरणी पद्धत : ५ किलो/हेक्टर
- लागवडीचे अंतर : ३० - १० सें.मी.
- पेरणीची खोली : २ सें.मी. पर्यंत
- नांया भरणे / विरळणी करणे
- पुनर्लागणीची पद्धत : गादी वाप्यात तयार केलेली २५ - ३० दिवसांनी रोपे वापरतात.

रासायनिक बीजप्रक्रिया
नाचणी पिकाची धुळवाफ पेरणी करिता प्रति किलो बियाण्यास ३ ते ४ ग्रॅम फॅलीडीअल भुक्ती लावावी. रोग नियंत्रणासाठी प्रति किलो बियाण्यास २.५ ग्रॅम कार्बोन्डिअम प्रक्रिया करावी.

बियाणे संस्करण
बियाणे पेरणीपूर्वी प्रति किलो बियाण्यास प्रत्येकी २५ ग्रॅम अॅन्टिस्पिरिलम ब्रासिलेन्स + स्फुरद विरघळणारे जिवणू संवर्धकाची बिजप्रक्रिया करावी.

खतमात्रा
१) रासायनिक खतमात्रा : ६०:३०:३० कि. नत्र, स्फुरद, पालाशा/ हे. युरिया १३० कि. (२.८८ गोणी), सिंगल सुपर फॉस्फेट १८७ कि. (३.७४ गोणी), म्युटे ऑफ पोर्टेश ५० कि. (१ गोणी)

- २) पेरणीच्यावेळी ३० किलो नत्र, ३० किलो स्फुरद, ३० किलो पालाशा प्रति हेक्टर द्यावे.
- उप-पर्वतीय विभागातील हलक्या जमिनीत, अधिक तुपाद व आर्थिक फायद्यासाठी नाचणी पिकाची रोपलागण २०:४० से.मी. जोड ओळीत करून ५.० टन शेणखत प्रति हेक्टर + शिफारसीत खत मात्रेच्या ७५ टक्के खत मात्रा (४५: २२.५: ०.० नत्र: स्फुरद: पालाशा किलो/ हेक्टर) गोळी (ब्रिकेट) स्वरूपात रोप लागवडीचे वेळी (२० सेमीच्या जोड ओळीत ३५ सेमी अंतरावर ५ ते ७ से.मी. खोलीवर २.७ ग्रॅमची एक गोळी) देण्याची शिफारस करण्यात आली आहे
- महाराष्ट्राच्या उप-पर्वतीय विभागात नाचणीच्या अधिक उत्पादन आणि आर्थिक फायद्यासाठी प्रति हेक्टर ५ टन शेणखत + नत्र ६० किलो, स्फुरद ३० किलो आणि पालाशा ३० किलो या खत प्रतिसोबत जिवणू संवर्धकाची बीजप्रक्रिया (प्रति किलो बियाण्यास प्रत्येकी २५ ग्रॅम अॅन्टिस्पिरिलम ब्रासिलेन्स आणि अस्पॅरॉलिस अनामारी) करण्याची शिफारस करण्यात येत आहे.

सोयाबीन

- सोडोटेरा या पाने खाणाऱ्या अडीच्या नियंत्रणासाठी एक हेक्टर पिकात ५ कामांघ सापळे लावावेत.
- पेरणीनंतर २० ते २५ दिवसांनी पिवळा मोडक या रोगाच्या प्रतीबंधासाठी पांढऱ्या माशीचे नियंत्रण करणे गरजेचे असते. त्यासाठी प्रिकात पिवळे चिकट सापळे एकरी १० लावावेत.
- रोगाचा प्रादुर्भाव दिसू लागताच थारमिथोक्झाम २५% डब्ल्यू. जी या किटकनाशकाची १०० ग्रॅम प्रति हेक्टर फवारणी करावी. प्रादुर्भावग्रस्त झाडे आढळून आल्यास ती उपटून नष्ट करावीत.

फळवाग व्यवस्थापन

- डाळिंब** - रस शोषणाच्या किडी, तेलकट डाग रोग व बुरशीजन्य रोगांचे नियंत्रण करावे.
- सिराफळ** - संकरित जातीमध्ये कृत्रिम परागिभवन करावे. सिताफळावरील पिठ्या हेकुरण नियंत्रणासाठी जैवीक उपाय योजना करावी.
- बोर** - नवीन फुटीच्या फांद्याची संख्या मर्यादीत ठेवून झाडांना वळण देणे.
- आवळा** - फुल धारणा व फळ धारणेच्या वेळी फळ पोखरणारी अडी व बी खाणाऱ्या भुंजांचा नियंत्रण करावे.
- पेरू** - रसशोषक किडीसाठी जैविक किडनाशकांचा वापर करावा.
- कागदी लिंबू** - पावसाचे जादा पाणी चढावे बाहेर काढून द्यावे. आंबे बढारणाऱ्या फळांची काळजी करावी. सिल्ला, मावा व पाने पोखरणारी अडी : डायमिथोएट २० मिली अथवा इमिडाक्लोप्रॉड २.५ मिली/१० लि. पाणी याप्रमाणे फवारणी करावी.
- कंकर / खेंच्या रोग** : कॉपर ऑक्सीक्लोराईड ३० ग्रॅम प्रति १० लि. पाणी किंवा कार्बोन्डिअम १३% + मॅनकोझेब ६३% डब्ल्यू.पी २ ग्रॅम प्रति लि. या प्रमाणात फवारावे.
- शेंडमर** : कॉपर ऑक्सीक्लोराईड ३० ग्रॅम / १० लि. पाणी

भाजीपाला व्यवस्थापन

- उन्हाळी वेळवर्गीय भाजीपाला पिकांची काढणी करावी.
- उन्हाळी वांगी, मिरची, टोमॅटो पिकांची काढणी करावी.
- खरीप हंगामातील भाजीपाला पिकांचे लागवडीसाठी रान बांधणी करावी. लागवडीचे वेळी शेणखताचा वापर करावा.
- रासायनिक खत मात्रेच्या ५० टक्के नत्र, संपूर्ण स्फुरद व पालाशा लागवडीचे वेळी द्यावे. टोमॅटोचे ३ ते ४ आठवडे कालावधीचे रोप लागवडीस वापरावे. वांगी व मिरची पिकांचे सहा आठवडे कालावधीचे रोपे लागवडीसाठी वापरावे.
- लागवडीपूर्वी टोमॅटो, वांगी, मिरची, फ्लॉवर व कोबी रोपांची मुळे किटकनाशक, बुरशीनाशक तसेच जीवणू खतांचे द्रावणात बुडवावे.
- कांदा पिकाचे रोपाटिकेतील रोपांचे किड व रोगापासून संरक्षण करावे.
- कांदा पिकाचे लागवडीसाठी शेेत तयार करावे.
- फ्लॉवर व कोबीचे सहा आठवडे रोपे लागवडीस वापरावे.
- खरीप हंगामातील वेळवर्गीय भाजीपाला पिकांची लागवड करावी उदा. दुधी भोपळा, कारली, दोडका, घोसाळी, तांबडा भोपळा इ.
- खरीप भंडी व गवार पिकांची लागवड करावी.
- पिकामध्ये पाणी साचू देऊ नये. रंगडा कांदा लागवडीसाठी बियांची गादी वाप्यावर पेरणी शोबट्या आठवड्यात करावी.

आले

- पावसाचे पाणी साचू देऊ नये. पाण्याचा तात्काळ निचरा करावा.
- कंदमाशीचे नियंत्रण करावे: आले पिकास कंदमाशीसारख्या किडीचा मोठा उपद्रव होतो. या किडीची माशी डासासारखी पण आकाराने मोठी व काळसर रंगाची असते. माशीचे पाय शरीरपेशा लांब असतात. दोन्ही पंख पातळ व पारदर्शक असून त्यावर राखी रंगाचे टिपके असतात. अंडी पांढरट रंगाची असतात. अडी पिवळसर असून त्यांना पाच नसतात. या किडीच्या अळ्या उघड्या गडदामध्ये शिरून त्याचावर उपजीवीका करतात.
- कंदमाशी नियंत्रणासाठी कंदमाशी शोभामधे दिसू लागल्यावर माशा भारण्यासाठी किनॉलफॉस २५ टक्के प्रवाही २० मि.ली.

१० लिटर पाण्यामध्ये किंवा डायमिथोएट १५ मि.ली. प्रति १०लि. पाण्यामध्ये मिसळून जुलै ते ऑगस्ट दरम्यान आलटून-पालटून १५ दिवसांच्या अंतराने फवारण्या कराव्यात त्यानंतर किनॉलफॉस ५ टक्के किंवा फोरेट १० टक्के दाणेदार हेक्टर २० किलो या प्रमाणात झाडाच्या बुंध्यांभोवती पसकन टाकावे व पाऊस न पडल्यास लगेच उथळ पाणी द्यावे. याच किटकनाशकाचे पुढील दोन हप्ते १ महिन्यांच्या अंतराने ऑगस्ट व सप्टेंबर घ्यावेत. अर्धवट कुजके, सडके बियाणे लागवडीस वापर नये. जुलै ते सप्टेंबर या कालावधीमध्ये शेतात उघडे पडलेले गळे मातीत झाकून घ्यावेत.

मुरघास

- हिरव्या वैरणीतील उपलब्ध पोषणमुल्य घटकांचे जतन करणेसाठी, हिरव्या वैरणीची प्रत व दर्जा कायम राखण्यासाठी, अतिरिक्त हिरवी वैरण योजा वेळी कापणी करून वैरणीत ३० टक्के शुष्कांश व ७० टक्के आर्द्रता असतांना कुट्टी करून खड्ड्यात किंवा पिशवीत हवाबंद स्थितीत (एनोरोबीक कंडीशन) मुरघासाठी / आंबविण्यासाठी साठविली जाते. या हिरव्या वैरणी साठविण्याच्या/टिकविण्याच्या पध्दतीला मुरघास बनविणे संबोधले जाते.
- मुरघास बनविण्याचे उद्देश :**
- अतिरिक्त हिरव्या वैरणीतील पोषणमुल्य घटकांचे जतन करणे, यासाठी हवाबंद पध्दतीने वैरण आंबविणे.
- हिरव्या वैरणीच्या कमतरतेच्या काळात (हिरव्या वैरण उपलब्धतेच्या टंचाई कालावधीत) हिरव्या वैरणीला पर्याय म्हणून, मुरघास तयार करून पशुधनासाठी पोषणमुल्य असलेली वैरण उपलब्ध करणे.
- हिरवी वैरण उत्पादनासाठी वारंवार येणाऱ्या उत्पादन खर्चात बचत करणे.
- पशुधनासाठी पोषणमुल्य असणारी वैरण दीर्घकाळ (मुरघासाचे आग, पाणी, ओलावा, बुरशी व इतर घटक या पासून संरक्षण घेण्याची काळजी घेतल्यास ४ ते ६ महिने व जास्तीत जास्त २८ ते ३० महिन्यांपर्यंत) साठवून टंचाई काळात वापर करता येतो.
- वैरण हाताळताना / साठवताना होणारी तुट कमी राखता येते.
- मुरघास पध्दतीने वैरणीची प्रत / दर्जा कायम राखता येतो.
- पावसाळ्यात आर्द्रतेचे प्रमाण जास्त असल्याने अतिरिक्त हिरवी वैरण वाळवून साठवणे करणे अडचणीचे जाते. अशावेळी वैरणीचे मुरघासात रूपांतर करून वैरणीचे नुकसान टळते. वैरण कमी जागेत साठवून टिकवित जाते.

गो संवर्धनात अत्याधुनिक यंत्रांचा वापर

देशी गाय संशोधन व प्रशिक्षण केंद्रात चारा कापणी व कुट्टी करून ट्रॅक्टर ट्रॉलीमध्ये भरण्यासाठी ट्रॅक्टर संचालित फोरेज हार्वेस्टचा वापर केला जातो, तसेच चारा कापणीसाठी ट्रॅक्टर माउटेड फ्रंट रिपर, लसूणघास कापणी यंत्र, जनावरांचे पशुधना पेंड तयार करण्याचे यंत्र, चान्याची कुट्टी करून साईलेज बॅग भरण्याचे यंत्र, पिकामध्ये फवारणी करण्यासाठी स्लरीगाडा, जनावरांचे दुध काढण्यासाठी मिल्किंग मशीन व दुध पॅकिंग करण्यासाठी स्वयंचालित दुध पॅकिंग मशीन, शेणापासून पाणी व घनपदार्थ वेगळे करण्यासाठी डीवॉटरिंग मशीन, शेणापासून लाकूड (गोळा), स्फुरद समृद्ध सेंद्रिय खत (PROM) बनविण्याची यंत्रे, शेणापासून मूर्ती, दिवे, मोबाईल स्टॅंड, इ. बनविण्याचे साचे, इ. अनेक प्रकारची यंत्रे / उपकरणे उपलब्ध आहेत. आजारापण, अपघात इत्यादीमुळे बसलेल्या गाईला उचलण्यासाठी हायड्रोलिक काऊ लीफ्टर, मॅनुअल काऊ लीफ्टर व ट्रॅटीस (खोडा) देखील उपलब्ध आहेत.

मुरघास बनविण्याची पद्धत जाणून घेण्यासाठी हा QR कोड स्कॅन करा

